

dr Elżbieta Błotnicka-Mazur

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

e-mail: elzbieta.blotnicka-mazur@kul.pl

<https://orcid.org/0000-0002-5653-9481>

Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II – między strukturą uniwersytetu a instytucją kultury

THE MUSEUM OF THE JOHN PAUL II CATHOLIC UNIVERSITY OF LUBLIN: BETWEEN
UNIVERSITY STRUCTURE AND CULTURAL INSTITUTION

Summary

This article addresses the specific characteristics of the university museum, utilizing the Museum of the John Paul II Catholic University of Lublin (KUL) as a case study. The author examines the legal aspects of the institution's operations, as well as the challenges arising from its status under current Polish regulations. The analysis encompasses the Statute of the KUL Museum. Furthermore, the article highlights the KUL Museum's role as a vital support for art history education. As one of the few university museums in Poland possessing a dedicated art collection, it serves as a bridge between theory and practice, significantly enriching the academic curriculum and effectively preparing students for careers in the museum sector.

Keywords: Museum of the John Paul II Catholic University of Lublin; university museum; legal aspects of museum operations; cultural institution; art history education

Streszczenie

W artykule podjęto zagadnienie specyfiki muzeum uczelnianego na przykładzie Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (KUL). Autorka przygląda się aspektom prawnym funkcjonowania tej instytucji, a także problemom, jakie rodzi jej status w świetle obowiązujących w Polsce regulacji. Analizie został poddany Regulamin Muzeum KUL. Istotnym wątkiem artykułu jest również pokazanie Muzeum KUL jako instytucji stanowiącej istotne wsparcie dla dydaktyki studentów historii sztuki. Jako jedno z niewielu muzeów uniwersyteckich w Polsce posiada ono bowiem kolekcję dzieł sztuki, dzięki czemu może pełnić rolę pomostu

między teorią a praktyką, co znacząco wzbogaca standardowe zajęcia akademickie i realnie przygotowuje studentów do pracy w zawodzie muzealnika.

Słowa kluczowe: Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; muzeum uczelniane, aspekty prawne funkcjonowania muzeum uczelnianego, instytucja kultury, dydaktyka studentów historii sztuki

Wstęp

Muzea uczelniane stanowią specyficzny typ jednostki o charakterze muzealnym. Nie są ani muzeami państwowymi, ani samorządowymi, ani też ze względu na osobę organizatora nie zostały w sposób bezpośredni zdefiniowane w żadnej regulacji prawnej¹. Próbę określenia, czym jest muzeum uczelniane, podjęły Marta Szaszkiewicz i Joanna Ślaga, stwierdzając, że to

jednostka o charakterze muzealnym, posiadająca zbiory i gromadząca je według określonych kryteriów w celu ich opracowania i upowszechniania, która usytuowana jest w strukturze organizacyjnej i finansowej uczelni jako jednostka ogólnouczelniana lub wewnątrzwydziałowa².

Mówią one o znaczącej grupie obejmującej blisko 80 jednostek ulokowanych w różnych formułach organizacyjnych szkół wyższych³.

Muzea uczelniane, w odróżnieniu od muzeów państwowych czy samorządowych, funkcjonują zatem w unikalnym środowisku akademickim, gdzie ich działalność jest nierozzerwalnie związana zarówno z procesem kształcenia, jak i badaniami naukowymi – dwoma istotnymi filarami działalności uczelni wyższych. Trzecim filarem, którego znaczenie coraz mocniej wybrzmiewa we współczesnych oczekiwaniach wobec szkół wyższych, jest ich obecność w otoczeniu społecznym wyrażana poprzez upowszechnianie i edukację – w ten aspekt akademicki muzea wpisują się także znakomicie.

1 M. Szaszkiewicz, J. Ślaga, *Muzeum uczelniane – muzeum w uczelni. Strażnicy dziedzictwa akademickiego według uregulowań prawnych i praktyki*, „Muzealnictwo”, 62 (2021), s. 60, <http://dx.doi.org/10.5604/01.3001.0014.8839>. Na zagrożenia, jakie niesie taka sytuacja prawna, zwracają uwagę także Katarzyna Barańska i Katarzyna Zięba (*Zarządzanie strategiczne w kulturze. Studium przypadku Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius*, w: *Zarządzanie w kulturze: teoria i praktyka*, red. A. Pluszyńska, A. Konior, E. Gawęł, Warszawa 2020, s. 164–165).

2 M. Szaszkiewicz, J. Ślaga, *Muzeum uczelniane*, s. 60.

3 M. Szaszkiewicz, J. Ślaga, *Muzeum uczelniane*, s. 61. Autorki w wyniku przeprowadzonej kwerendy zestawily 76 jednostek muzealnych (w tym 31 ogólnouczelnianych i 36 wydziałowych; pozostałe 9 pozostawały w strukturze bibliotek, archiwów lub biur promocji).

Jako składowa struktury swojej *Alma Mater* muzea uczelniane są podporządkowane rektorom zgodnie ze statutami uczelni, co czyni je odmiennymi od państwowych instytucji kultury powstających i działających w oparciu o Ustawę z 21 listopada 1996 r. o muzeach⁴ oraz Ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁵.

Jedną z takich jednostek jest Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (Muzeum KUL), które stanowi interesujący przykład instytucji kultury z uwagi na przynależność do tej niełatwo definiowalnej z perspektywy prawnej kategorii muzeów uczelnianych⁶, a także ze względu na swoją specyfikę na tle innych podobnych jednostek, osadzonych w strukturach swoich uczelni. W zasobie Muzeum KUL znajdują się bowiem nie tylko pamiątki historyczne związane z uniwersytetem – trzon jego kolekcji stanowią zbiory sztuki. Są to m.in. dzieła malarskie, rzeźbiarskie, grafika czy porcelana, cenne i chronione materialne dziedzictwo kulturowe, udostępniane zwiedzającym na wystawach, ale od kilku dekad służące przede wszystkim celom dydaktycznym podczas specjalistycznych zajęć objętych obowiązkowym programem studiów historii sztuki.

Specyfika zarządzania takim muzeum wynika z konieczności łączenia różnych funkcji: ochrony i konserwacji zbiorów, organizacji wystaw, prowadzenia badań, a jednocześnie realizacji programów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb studentów. Wymaga to elastycznych modeli organizacyjnych, które pozwalają pogodzić harmonogram zajęć dydaktycznych z rytmem pracy muzeum oraz otwartością na szeroką publiczność. Dodatkowo zarządzanie obejmuje umiejętne gospodarowanie ograniczonymi zasobami finansowymi, pozyskiwanie grantów i partnerów, a także utrzymywanie wysokich standardów merytorycznych i konserwatorskich.

Temat jest istotny, ponieważ dobrze zorganizowane muzeum uczelniane może stać się kluczowym narzędziem kształcenia przyszłych historyków sztuki — nie tylko jako miejsce oglądania zbiorów, ale jako przestrzeń praktyk zawodowych, szkoleń kuratorskich, warsztatów konserwatorskich i badań naukowych. Analiza specyfiki funkcjonowania tej jednostki pozwala zrozumieć, jak wykorzystać ten potencjał w pełni, zapewniając równowagę między wymaganiami dydaktyki a misją muzealną. W efekcie przekłada się to na wyższą jakość kształcenia, lepsze przygotowanie absolwentów do

4 Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach: Dz. U. z 2020 r. poz. 902, z późn. zm.

5 Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej: Dz. U. z 2024 r. poz. 87 z późn. zm.

6 Ten problem analizuje M. Karcz-Kaczmarek, *Status prawny muzeów uczelnianych – problemy prawne i wyzwania praktyczne*, „Studia Prawno-Ekonomiczne”, 104 (2017), s. 63–81.

pracy w sektorze kultury oraz wzmocnienie roli uczelni w ochronie i popularyzacji dziedzictwa kulturowego.

1. Podstawy prawne działania muzeum uczelnianego

Definicja muzeum zgodnie z art. 1 ustawy o muzeach określa, iż jest ono

jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym⁷.

Muzea uczelniane stanowią szczególną kategorię instytucji muzealnych, funkcjonujących w strukturach szkół wyższych⁸. Ich geneza bywa różnorodna: część powstała jako kontynuacja tradycji kolekcjonerskich związanych z dawnymi gabinetami osobliwości lub zbiorami dydaktycznymi, inne powołano w celu dokumentowania historii danej uczelni, a jeszcze inne – w wyniku przekazania zbiorów o charakterze artystycznym, naukowym czy technicznym, jak w przypadku Muzeum KUL. Niezależnie od genezy ich działalność łączy funkcje muzealne z zadaniami dydaktyczno-naukowymi uczelni. Specyfika zarządzania takim muzeum wynika zatem z jego podwójnej tożsamości – jest ono jednocześnie instytucją kultury w rozumieniu ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz jednostką organizacyjną uczelni⁹. To powoduje, że zarządzanie nim wymaga pogodzenia wymogów prawnych właściwych dla muzeów z zasadami funkcjonowania szkoły wyższej.

Podstawowe akty prawne działania muzeum uczelnianego obejmują zatem:

- ustawę o muzeach;
- Ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹⁰;
- statut uczelni;
- własny regulamin lub statut, nadany przez rektora.

7 Ustawa o muzeach, art. 1. Klasyfikację muzeów w perspektywie historyczno-prawnej przedstawia M. Karcz-Kaczmarek, *Status prawny muzeów uczelnianych*, s. 65–69.

8 Za pierwsze muzeum uczelniane uważa się Ashmolean Museum założone przy uniwersytecie w Oksfordzie w 1683 roku; A. MacGregor, *The Ashmolean Museum: A Brief History of the Museum and Its Collections*, Oxford 2001.

9 Instytucję kultury określa ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (art. 2, 3.1.) jako osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która prowadzi działalność kulturalną, mogącą przybierać różne formy organizacyjne – w tym muzeum.

10 Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.

W przeciwieństwie do wielu muzeów samorządowych czy państwowych, muzeum uczelniane rzadko posiada osobowość prawną. Najczęściej stanowi wewnętrzną jednostkę organizacyjną podległą bezpośrednio władzom uczelni (rektorowi lub wskazanemu prorektorowi, np. ds. nauki). Taki status wpływa na sposób podejmowania decyzji, zarządzania finansami oraz zatrudniania pracowników. Faktyczne zarządzanie odbywa się w ramach wewnętrznych regulacji uczelni: procedur kadrowych, finansowych, zamówień publicznych, obiegu dokumentów, co oznacza mniejszą autonomię niż w przypadku samodzielnych instytucji kultury. Z drugiej strony muzeum funkcjonujące w takiej strukturze może korzystać z zaplecza organizacyjnego i administracyjnego uczelni.

Muzeum nieposiadające osobowości prawnej – także to funkcjonujące w ramach struktury innej jednostki organizacyjnej (w tym przypadku uczelni) – zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o muzeach działa w oparciu o regulamin ustalony przez organizatora. Jak zauważa Maria Karcz-Kaczmarek, mimo iż nie ma wyraźnego ustawowego wymogu uzgadniania regulaminu z właściwym ministrem, to drugie zdanie tego ustępu określa, że „przepisy ust. 1–4 art. 6 stosuje się odpowiednio do regulaminu”¹¹. A zatem regulaminy muzeów prywatnych – a za takie mogą uchodzić muzea uczelniane utworzone przez osoby prawne – również powinny być przyjmowane w uzgodnieniu z ministrem właściwym ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego¹².

Z faktu pozostawania Muzeum KUL w strukturach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (KUL) wynika jeszcze jedna zależność legislacyjna. Uczelnia ta jest bowiem instytucją kościelną i podlega Stolicy Apostolskiej. Po podpisaniu konkordatu pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Stolicą Apostolską obydwie strony zobowiązały się do przestrzegania zarówno prawa państwowego, jak i kościelnego¹³. W związku z tym Muzeum KUL ma obowiązek respektowania także przepisów prawnych wydanych przez Stolicę Apostolską¹⁴.

11 Art. 6 ust. 1 ustawy o muzeach stwierdza: „Muzeum działa na podstawie statutu nadanego przez podmiot, o którym mowa w art. 5 ust. 1, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego”.

12 M. Karcz-Kaczmarek, *Status prawny muzeów uczelnianych*, s. 69. Autorka, analizując złożoność prawnego statusu muzeów uczelnianych, jednocześnie podaje w wątpliwość zasadność określania jednostek organizacyjnych – w tym muzeów (uczelnianych) mianem prywatnych (tamże, s. 67 i nn).

13 Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r.: Dz. U. z 1993 r. Nr 51, poz. 318.

14 Por. B. Skrzydlewska, *Problemy i wyzwania muzealnictwa kościelnego w Polsce*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 104 (2015), s. 264, <https://doi.org/10.31743/abmk.12508>; B. Skrzydlewska, *Współczesne muzea religijne archidiecezji lubelskiej. Realizacje i projekty*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 100 (2013), s. 316, <https://doi.org/10.31743/abmk.11963>.

2. Cele i aspekty organizacyjne funkcjonowania muzeum uczelnianego

Odrębność muzeów uczelnianych można zaobserwować na poziomie realizowanych celów, kadry zarządzającej i personelu.

Cele i zadania muzeum uczelnianego można podzielić na trzy główne obszary:

1. ochronę i udostępnianie zbiorów – obszar obejmuje gromadzenie, ewidencjonowanie, konserwację oraz prezentację obiektów w nim zebranych. Są to często artefakty związane z dziedziną nauki uprawianą na uczelni (np. eksponaty przyrodnicze, aparatura naukowa, dzieła sztuki, archiwalia);
2. działalność dydaktyczną – muzeum na uczelni wspiera proces kształcenia studentów, poprzez prowadzenie zajęć z wykorzystaniem zbiorów, organizowanie warsztatów, seminariów i lekcji muzealnych;
3. działalność naukową i popularyzatorską – zbiory stają się przedmiotem badań akademików zarówno z uczelni własnej, jak też z innych ośrodków naukowych, a ich wynikiem mogą być publikacje, organizowane wystawy, a także udział w projektach krajowych i międzynarodowych.

Specyfika muzeum uczelnianego polega na tym, że działalność naukowo-dydaktyczna często jest równie istotna jak aktywność wystawiennicza. Zbiory są wykorzystywane głównie w ramach procesu kształcenia i badań, a publiczny dostęp do nich ma jedynie charakter uzupełniający. A zatem zadania muzeum działającego w strukturach uczelni pokrywają się z zadaniami jednostek, o których mówi ustawa o muzeach, ale rozszerzone są dodatkowo o wsparcie procesu badawczo-dydaktycznego.

Ze względu na umocowanie strukturalne muzeum sprawy personalne pozostają pod nadzorem rektora uczelni. Na czele muzeum uczelnianego stoi dyrektor (lub kierownik) powoływany przez rektora. W zakresie jego kompetencji leży planowanie i realizacja polityki muzealnej, nadzór nad gromadzeniem i zabezpieczeniem zbiorów, koordynacja działalności wystawienniczej, edukacyjnej i naukowej oraz zarządzanie personelem i budżetem. Personel muzeum uczelnianego bywa niewielki, a pracownicy często łączą obowiązki muzealne z dydaktycznymi lub naukowymi. Nierzadko angażuje się także studentów i doktorantów, którzy pełnią rolę asystentów badawczych, przewodników czy stażystów.

Zarządzanie zbiorami w muzeum uczelnianym obejmuje te same procesy, które obowiązują w każdym muzeum, jednak z pewnymi szczególnymi uwarunkowaniami. W kolekcjach bardzo często znajdują się bowiem obiekty o charakterze unikatowych pomocy dydaktycznych (jak np. modele anatomiczne czy urządzenia laboratoryjne), których wartość jest zarówno naukowa, jak i historyczna. Znaczna część muzealiów ma także ścisły związek z historią uczelni (archiwalia, fotografie, pamiątki po profesorach). W takiej sytuacji konieczne jest pogodzenie funkcji ekspozycyjnych z dydaktycznymi –

jeśli obiekty są wykorzystywane na zajęciach, wymaga to specjalnych procedur ochrony. Każda jednostka prowadzi ewidencję i dokumentację zbiorów zgodnie z wewnętrznymi standardami uczelni w oparciu o tradycyjne księgi muzealne (tak jest dotąd w przypadku Muzeum KUL), własne programy do inwentaryzacji obiektów (np. Muzeum Politechniki Lubelskiej) lub licencje programów do kompleksowej ewidencji i zarządzania zbiorami, np. system MUZA, zaprojektowany we współpracy z Muzeum Narodowym w Krakowie, czy system MUZEO – oba użytkowane przez liczne znaczące państwowe i samorządowe instytucje muzealne¹⁵. W przypadku muzeów uczelnianych istotne jest także powiązanie dokumentacji muzealnej z dokumentacją naukową i archiwalną uczelni.

Muzea uczelniane finansowane są głównie z budżetu uczelni, co oznacza, że wysokość środków zależy od ogólnej sytuacji finansowej jednostki macierzystej. Muzeum ma także możliwość – a nierzadko też konieczność – uzyskiwania własnych dochodów, np. ze sprzedaży biletów, wydawnictw, usług edukacyjnych, z darowizn i sponsoringu lub grantów badawczych czy kulturalnych, np. z programów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub Unii Europejskiej. Jednak najczęściej muzea uczelniane nie pobierają opłat za wstęp¹⁶. Specyfika zarządzania finansami polega na konieczności stosowania się do procedur obowiązujących w uczelni, co może ograniczać elastyczność w szybkim pozyskiwaniu środków czy ich wydatkowaniu. Również w tym przypadku integracja z uczelnią pozwala korzystać z jej infrastruktury, zaplecza technicznego i administracyjnego.

Zasadniczym zapleczem muzeum uczelnianego jest przede wszystkim jego kolekcja, co stwarza wyjątkową okazję do integrowania działalności wystawienniczej z procesem kształcenia. Są to idealne warunki do organizacji zajęć poza standardową salą wykładową, „w terenie”, we własnych przestrzeniach wystawowych i magazynach. Kolekcja umożliwia studentom praktyczne poznanie metod inwentaryzacji, konserwacji i opracowywania zbiorów, angażując ich jednocześnie w przygotowanie wystaw, katalogów czy projektów popularyzatorskich oraz edukatorskich.

15 Zob. [wybrani klienci] MUZA, <https://muza.solutions/> [dostęp: 10.08.2025]; [realizacje] MUZEO, <https://muzeo.eu/> [dostęp: 10.08.2025].

16 Por. zestawienie muzeów uczelnianych zrzeszonych w ramach Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych; *Muzea uczelniane / katalog*, <https://muzeauczelniane.pl/muzea/> [dostęp: 3.08.2025]. Bilety wstępu obowiązują np. w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego (*Bilety: wybór ekspozycji / sposobu zwiedzania*, <https://bilety.uj.edu.pl/rezerwacja/wydarzenie.html?idl=1> [dostęp: 2.08.2025]) czy w Muzeum Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku i Pałacu Branickich (*Zwiedzanie – bilety*, https://www.umb.edu.pl/muzeum_historii_medycyny_i_farmacji/zwiedzanie [dostęp: 2.08.2025]).

3. Krótka historia Muzeum KUL

Muzeum KUL, od początku zlokalizowane w zabytkowym gmachu uczelni – dawnym klasztorze dominikanów obserwantów, rozbudowanym na koszary wojskowe po kasacie zgromadzenia w 1800 roku¹⁷, na przestrzeni ponad 90 lat istnienia (z przerwami) zmieniało swoją nazwę i status w strukturze uniwersytetu¹⁸. Stanisława Gomulanka wydzielił w jego historii trzy główne etapy, istotne z perspektywy formowania się zarówno jego zbiorów, jak i funkcji: 1) przedwojenny, obejmujący lata 1932–1939, 2) od 1956–1958 do 1986 oraz 3) po 1986 roku¹⁹. Początki jednostki są związane z donacją ks. Jana Władzińskiego (1861–1935) jego prywatnej kolekcji przedmiotów muzealnych w formie wieczystego depozytu na rzecz KUL w 1932 roku²⁰. Były to m.in.: zabytkowe meble, zegary, porcelana, elementy uzbrojenia, rękopisy i stare druki. Zgodnie ze spisem z 1934 roku, który zachował się w zbiorach Biblioteki KUL, ówczesna kolekcja Muzeum KUL liczyła blisko trzy tysiące sztuk różnego rodzaju muzealiów²¹. Niestety wykaz jest dość ogólny, sporządzony w sposób niefachowy i niezbyt spójny, co utrudnia odtworzenie pełnego kształtu tej kolekcji i jej poszczególnych obiektów. Tylko część dokumentów z lat 30. XX wieku przetrwało wojenną zawieruchę, ale z *Wypisu głównego* aktu notarialnego darowizny ks. J. Władzińskiego

17 O historii siedziby KUL zob. A. Kramiszewska, *Aleje Racławickie 14. Historia gmachu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, Lublin 2019.

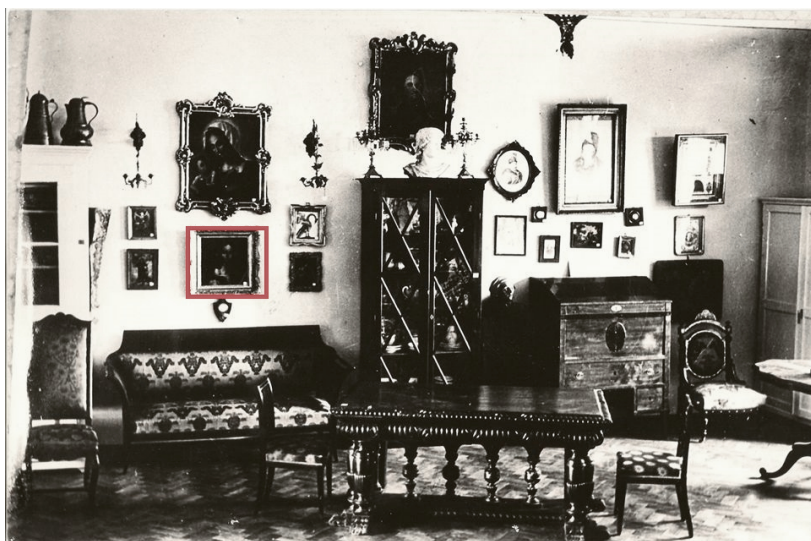
18 Lata 1932–1939 – Muzeum Uniwersyteckie im ks. kanonika Jana Władzińskiego; 1956 rok – początki odbudowy Muzeum i pozyskanie nowych zbiorów, 1958 rok – reaktywacja Muzeum Uniwersyteckiego na mocy uchwały Senatu KUL z 21 października 1958 roku i nadanie mu imienia ks. Jana Władzińskiego; lata 2008–20016 – status Pracowni Zbiorów Muzealnych przy ówczesnym Instytucie Historii Sztuki, od 2016 roku – Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (jednostka ogólnouniwersytecka), które do swoich zbiorów przejmuje zasób Muzeum Uniwersyteckiego Historii KUL funkcjonującego w latach 2008–20016.

19 S. Gomulanka, *Muzeum Uniwersyteckie KUL*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 63 (1994), s. 65–73, <https://doi.org/10.31743/abmk.8554>.

20 Lublinianin ks. Jan Władziński – kanonik lubelski, rektor kościoła powiatowskiego pw. Matki Boskiej Zwycięskiej w Lublinie – był osobą niezwykle zaangażowaną w działalność społeczną w swoim mieście na różnych polach. Jednym z przejawów jego zamiłowania do przeszłości była aktywność kolekcjonerska i czynne wspieranie tworzenia muzeów. Więcej o jego działalności zob. G. Karolewicz, *Ks. kanonik Jan Władziński (1861–1935) twórcą Muzeum w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 31 (1984), z. 4, s. 71–78.

21 Biblioteka KUL, rkps nr 835a: Spis dokonany według wykazu prowadzonego przez x. Władzińskiego w pocz. 1934 r.; cyt. za K. Przylicki, *Utracone na zawsze? Przedwojenne Muzeum Uniwersyteckie im. Księdza Kanonika Jana Władzińskiego*, Lublin 2015, s. 41–62 (Aneks I).

dowiadujemy się że intencją darczyńcy było, aby zbiór służył „dla celów nauki”²² (il. 1). Obiekty wyeksponowano na drugim piętrze gmachu głównego uniwersytetu w Sali Stroynowskich, gdzie były dostępne dla zwiedzających²³. Niezwykle cenną, a zarazem ostatnią donację na rzecz Muzeum KUL przed wybuchem II wojny światowej stanowił zespół 97 „zabytków grecko-egipskich” podarowany przez prof. Kazimierza Michałowskiego (1901–1981). Z fragmentarycznie zachowanej dokumentacji wykazu wynika, że większość tych przedmiotów stanowiły drobne figurki i naczynia pochodzące z prowadzonych przez niego wykopalisk w Edfu i Fajum²⁴.

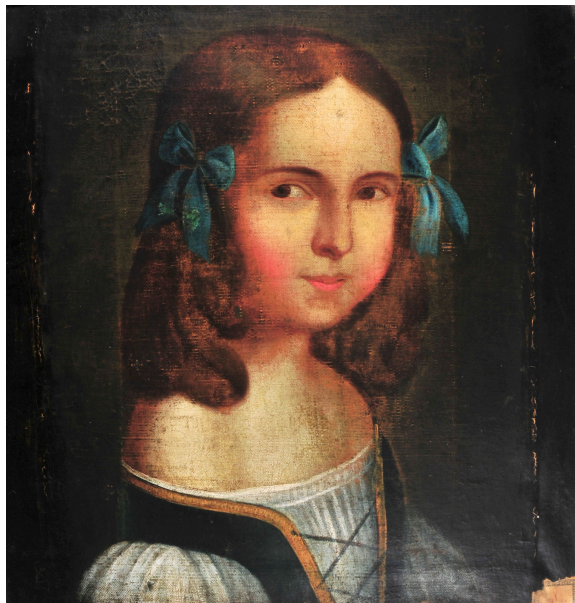

Il. 1. Archiwalna fotografia wnętrza Muzeum Uniwersyteckiego, lata 30. XX wieku
Źródło: zasoby Muzeum KUL.

Po wybuchu II wojny światowej już w grudniu 1939 roku cała kolekcja Muzeum KUL została zagrabiona przez Niemców i poza pięcioma odnalezionymi obiektami wciąż jest uznawana za zaginioną (il. 2). Wiadomo, że za „zabezpieczenie” zbiorów na rzecz okupanta odpowiedzialny był dr Joseph Mühlmann, a okresowo przechowywane

- 22 Archiwum Uniwersyteckie KUL, Zespół Przedwojenny, 1918–1939, Różne zapisy fundacyjne na rzecz KUL, 1920–1938, sygn. 869: Wypis główny z dn. 3 października 1932 r.; cyt. za K. Przylicki, *Utracone na zawsze?*, s. 7.
- 23 K. Przylicki, *Utracone na zawsze?*, s. 13. Jak podaje S. Gomulanka, niektóre zabytkowe przedmioty znajdowały się także w Sali posiedzeń Senatu, w mieszkaniu rektora i w zakrystii kościoła uniwersyteckiego (tu głównie paramenty liturgiczne). S. Gomulanka, *Muzeum Uniwersyteckie KUL*, s. 65.
- 24 *Wykaz zabytków grecko-egipskich Kat. Uniw. Lubelskiego z roku 1938*; cyt. za K. Przylicki, *Utracone na zawsze?*, s. 65–66 (Aneks II).

były prawdopodobnie w dawnym gmachu ówczesnego Muzeum Lubelskiego (obecnie Muzeum Narodowe) przy ul. Narutowicza 4²⁵.

Il. 2. Malarz nieokreślony, *Portret dziewczynki*, olej na płótnie, 39 × 37,5 cm, nr inw. MU KUL I-134, fot. Tomasz Koryszko
Źródło: zasoby Muzeum KUL.

Idea reaktywacji Muzeum KUL i odbudowy zbiorów, żywa w środowisku akademickim KUL tuż po zakończeniu II wojny światowej, zmaterializowała się dopiero w okresie odwilży w 1956 roku. Ówczesny rektor ks. prof. Józef Iwanicki za namową artysty Antoniego Michalaka, wykładowcy rysunku dla studentów historii sztuki w KUL od 1948 roku²⁶, wystąpił z apelem do kurii w całym kraju, aby ich włodarze zechcieli przekazać uczelni w darze zabytki sztuki, „dla potrzeb rodzącego się wówczas Studium Sztuki Sakralnej przy Sekcji Historii Sztuki oraz Katedry Muzykologii przy Wydziale

25 K. Przylicki, *Utracone na zawsze?*, s. 39–40.

26 Antoni Michalak (1902–1975) – malarz, portrecista, uczeń Tadeusza Pruszkowskiego w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych i członek przedwojennego Bractwa św. Łukasza. Osiadł na stałe w Kazimierzu Dolnym i był związany z tamtejszą kolonią artystyczną. W latach 1948–1969 był zatrudniony na KUL. Więcej zob. L. Lameński, *Antoni Michalak – malarz mistycznego światła*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 58 (1996), nr 1–2, s. 71–81.

Teologicznym”²⁷. Na apel pozytywnie odpowiedziała jedynie kuria wrocławska darując KUL cenny zbiór 26 rzeźb średniowiecznych i nowożytnych. Wraz z kilkudziesięcioma przykładami barokowej i rokokowej plastyki przekazanymi z Centralnej Składnicy Muzealnej Ministerstwa Kultury i Sztuki w tym samym 1956 roku dały początek nowej kolekcji Muzeum KUL, stale powiększanej przez kolejne dekady, głównie w oparciu o darowizny, w mniejszym stopniu o zakupy dzieł sztuki²⁸. Do najbardziej znaczących należy zaliczyć donację Olgi i Tadeusza Litawińskich z Zakopanego (1986), złożoną m.in. z czołowych przykładów malarstwa polskiego, rzemiosła artystycznego, szkła i porcelany z polskich i europejskich wytwórni²⁹ (il. 3), a także dar Stanisławy Witkowskiej (1991), wdowy po lubelskim architekcie Tadeuszu Witkowskim, z akwarelami Stanisława Noakowskiego i pracami malarskimi artystów polskich i obcych³⁰ (il. 4). Kolekcja Muzeum KUL wciąż się powiększa o nowe nabytki – w listopadzie 2024 roku do Lublina trafił unikalny zespół około dwudziestu rzeźb Haliny Korn-Żuławskiej, wykonanych przez nią w latach 50. XX wieku w podparyskim Issy-les-Moulineaux, narzędzia rzeźbiarskie oraz liczne prace na papierze – dar Dominika Hansena³¹ (il. 5).

4. Muzeum KUL w świetle obowiązującego regulaminu

Muzeum KUL jako jedno z nielicznych muzeów uczelnianych znajduje się w ministerialnym wykazie muzeów – tzn. jednostek

-
- 27 K. Przylicki, *Zbiory Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, w: 100 na 100. Sto najcenniejszych dzieł sztuki ze zbiorów KUL na stulecie KUL, red. K. Przylicki, M. Białonowska, Lublin 2016, s. 15.
 - 28 Przebieg i daty kolejnych donacji można odtworzyć na podstawie korespondencji zachowanej w Muzeum KUL; por. K. Przylicki, *Zbiory Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, s. 15.
 - 29 Tadeusz Litawiński (1902–1986), inżynier budownictwa, pierwotnie zaproponował swoją cenną kolekcję Muzeum Tatrzańskiemu, jednak brak porozumienia w kwestii miejsca i sposobu eksponowania dzieł spowodował, że ostatecznie jego zbiory trafiły w całości na KUL. Więcej o darze zakopiańskiego kolekcjonera w J.W. Sienkiewicz, *Zbiory im. Olgi i Tadeusza Litawińskich w Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, Lublin 1991.
 - 30 Więcej o okolicznościach przekazania daru na rzecz KUL zob. H. Danczowska, *Architekt Tadeusz Witkowski (1904–1986): kalendarium życia i twórczości*, Lublin 2009, s. 72–79.
 - 31 Halina Korn-Żuławska (1902–1978) – polska malarka, rzeźbiarka i pisarka żydowskiego pochodzenia. Od 1941 roku tworzyła na emigracji w Wielkiej Brytanii. Nie była artystką profesjonalną, malarstwa uczył ją głównie mąż Marek Żuławski (1908–1985), uznany grafik, malarz, krytyk i eseista. Pokażny zbiór jej prac malarskich znajduje się w Muzeum Uniwersyteckim w Toruniu. Por. J. Krasnodębska, *Halina Korn-Żuławska (1902–1978): katalog prac ze zbiorów Muzeum Uniwersyteckiego w Toruniu*, red. E. Bobrowska, Toruń 2017.

Il. 3. Rafał Malczewski (1892–1965), *Parodia (Na Krupówkach w Zakopanem)*, pierwsza połowa lat 20. XX wieku, olej na płótnie, 72 × 91, nr inw. MU KUL I-36, dar Olgi i Tadeusza Litawińskich z 1986 roku, fot. Ireneusz Marciszuk

Źródło: zasoby Muzeum KUL.

działających w oparciu o statut bądź regulamin uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego [...], zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach³².

Wykaz nie jest tożsamy z Państwowym Rejestrem Muzeów, do którego mogą zostać włączone tylko muzea spełniające wymogi art. 13, ust. 2 tej ustawy, czyli reprezentujące wysoki poziom merytoryczny swojej działalności i posiadające zbiory o odpowiednim znaczeniu dla kultury polskiej. Minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, dokonując wpisu do rejestru, bierze pod uwagę zarówno kwalifikacje zatrudnionej kadry, jak też zaplecze lokalowe i obecność stałego źródła finansowania – zapewniających spełnienie statutowych celów muzeum³³.

Muzeum KUL funkcjonuje w oparciu o regulamin, którego treść została uzgodniona z minister kultury i dziedzictwa narodowego, przyjęty uchwałą Senatu KUL

32 Wykaz muzeów, <https://www.gov.pl/web/kultura/wykaz-muzeow> [dostęp: 28.11.2025]. Oprócz Muzeum KUL w wykazie znajduje się pięć innych muzeów uczelnianych: Muzeum UJ, Muzeum Politechniki Łódzkiej w Łodzi, Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu,

Il. 4. Józef Chelmoński (1849–1914), *Głowa wiejskiej dziewczyny*, 1899, ołówek na papierze, 28 × 22 cm, nr inw. MU KUL II-235, dar Stanisławy i Tadeusza Witkowskich, fot. Ireneusz Marciszuk

Źródło: zasoby Muzeum KUL.

27 kwietnia 2017 roku³⁴. Jego analiza pozwoli na zapoznanie się z *modus operandi* tej instytucji, a także z zapisami wyróżniającymi ją w sposób szczególny wśród innych muzeów uczelnianych bądź placówek muzealnych w ogóle.

Muzeum KUL działa na podstawie kilku aktów prawnych: ustawy o muzeach (1996), ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (1991) oraz

Muzeum Historii Medycyny Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (w organizacji) oraz Muzeum Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

33 Wpis do Państwowego Rejestru Muzeów ma charakter prestiżowy i wiąże się z przyznaniem muzeum szczególnego statusu w systemie ochrony dziedzictwa kulturowego. Oznacza, że dana instytucja spełnia najwyższe standardy w zakresie przechowywania, konserwacji, dokumentacji i udostępniania zbiorów. Spośród muzeów uczelnianych jedynie Muzeum UJ znajduje się w rejestrze. Państwowy Rejestr Muzeów, <https://www.gov.pl/web/kultura/panstwowy-rejestr-muzeow> [dostęp: 28.11.2025].

34 Regulamin Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana II, zatwierdzony uchwałą 777/II/6 Senatu KUL z dnia 27 kwietnia 2017 roku, mps w dokumentach wewnętrznych Muzeum KUL.

Il. 5. Halina Korn-Żuławska (1902–1978), głowy – rzeźby z gliny szamotowej (po lewej) i czerwonej (po prawej), lata 50. XX wieku, dar Dominika Hansena z 2024 roku, fot. Tomasz Koryszko
Źródło: zasoby Muzeum KUL.

na podstawie Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami³⁵, a także w oparciu o analizowany regulamin. Posiada status jednostki „w organizacji”³⁶, a momentem zakończenia organizowania muzeum będzie otwarcie w nim wystawy stałej³⁷. Zakres działania Muzeum opiera się na art. 1 ustawy o muzeach, a w szczególności obejmuje „gromadzenie, przechowywanie, konserwowanie, udostępnianie i upowszechnianie zbiorów”, zwłaszcza tych zgromadzonych na KUL. W regulaminie wyszczególniono najcenniejsze grupy obiektów, w tym późnośredniowieczne rzeźby z warsztatów śląskich, dzieła mistrzów obcych i malarstwo polskie od nowożytności do przełomu XIX i XX wieku, ceramikę, szkło i wyroby z metalu, a także przedmioty związane z historią KUL³⁸.

Sposób realizacji zadań przez Muzeum KUL wskazuje § 5 regulaminu. Oprócz typowych dla instytucji muzealnych działań, takich jak: gromadzenie i katalogowanie zbiorów, przechowywanie ich w odpowiednich warunkach i udostępnianie, organi-

35 Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.

36 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. I. Postanowienia ogólne, § 1, pkt. 1–4.

37 Aktualnie trwa rozbudowa Muzeum KUL prowadzona wraz z remontem całego Gmachu Głównego KUL, w którym jest ono zlokalizowane.

38 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. II. Zakres działania Muzeum, § 1, pkt. 2–4.

zowanie wystaw i prowadzenie działalności edukacyjnej oraz wydawniczej, istotnym punktem, obecnym nieprzerwanie od kilku dekad w Muzeum KUL, jest realizowanie funkcji dydaktyczno-badawczej dla studentów.

Nadzór ogólny nad Muzeum KUL sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, natomiast bezpośredni prorektor wskazany przez rektora KUL³⁹. Obecnie jest to prorektor ds. misji. Muzeum KUL kieruje dyrektor powoływany na okres czterech lat przez rektora KUL spośród grona nauczycieli akademickich zatrudnionych na KUL jako podstawowym miejscu pracy⁴⁰. Niewątpliwie specyfiką KUL jest fakt, iż dyrektor Muzeum KUL nadal pozostaje nauczycielem akademickim ze wszystkimi wynikającymi z tego faktu obowiązkami. A zatem nie jest etatowym dyrektorem, a jedynie osobą, której rektor powierza tę funkcję; nadal prowadzi dydaktykę ze studentami, badania i wykonuje inne zadania o charakterze organizacyjnym na rzecz swojej jednostki macierzystej, w której jest zatrudniony. Chociaż z treści obowiązującego regulaminu nie wynika, aby to historycy sztuki mieli się cieszyć specjalnym parytetem, od reaktywacji Muzeum KUL w 1958 roku funkcja dyrektora jest powierzana nauczycielom akademickim tej właśnie specjalności. To słuszną strategią, uwzględniającą fakt, iż zbiory Muzeum KUL to przede wszystkim kolekcja sztuki bardzo ściśle związana z procesem dydaktycznym realizowanym w obowiązkowym programie studiów w tej subdyscyplinie.

Zgodnie z regulaminem dyrektor reprezentuje Muzeum KUL na zewnątrz i odpowiada za jego mienie. Ponadto w zakres aktywności dyrektora wchodzi kierowanie jednostką w sprawach działalności podstawowej i administracyjnej, organizowanie prac wynikających z zadań placówki (m.in. nadzór nad ewidencjonowaniem i zabezpieczeniem zbiorów, kierownictwo w sprawach naukowo-badawczych i edukacyjnych) – także zorganizowanie stałej ekspozycji. Do obowiązków dyrektora należy także przygotowywanie sprawozdań i planów finansowych, planów rzeczowych i wniosków finansowo-inwestycyjnych. W ramach czynności wykonywanych wobec personelu Muzeum z zakresu stosunku pracy przydziela on również zadania, a także może tworzyć tematyczne działy lub inne komórki organizacyjne⁴¹. Funkcję doradczą i opiniodawczą w kwestiach merytorycznych ma pełnić powoływana przez rektora KUL Rada Programowa Muzeum KUL, składająca się z siedmiu osób – reprezentantów środowisk muzealno-naukowych⁴².

39 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. III. Zarządzanie i organizacja Muzeum, § 6.

40 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. III. Zarządzanie i organizacja Muzeum, § 7.

41 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. III. Zarządzanie i organizacja Muzeum, § 8, pkt. 2, poz. 7–8.

42 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. III. Zarządzanie i organizacja Muzeum, § 9.

Wśród źródeł finansowania regulamin uwzględnia środki uniwersytetu, potencjalne przychody z regulaminowej działalności prowadzonej przez jednostkę oraz środki przekazywane przez osoby fizyczne lub prawne⁴³. Zmiany strukturalnej w zakresie połączenia, podziału lub likwidacji Muzeum KUL może dokonać rektor KUL po uprzednim zawiadomieniu właściwego ministra ds. kultury. W sytuacji likwidacji jednostki jest on także zobowiązany powiadomić wojewódzkiego konserwatora zabytków o dalszych krokach wobec zbiorów⁴⁴.

Można zatem stwierdzić, iż dyrektor Muzeum KUL ma pewną autonomię działania w sprawach merytorycznych, natomiast w kwestiach finansowych pozostaje całkowicie zależny od budżetu uniwersyteckiego. Pozyskiwanie środków z własnych działań na razie pozostaje kwestią otwartą wobec prowadzonego remontu i rozbudowy siedziby Muzeum KUL, które powodują, że cała działalność wystawiennicza jest od ponad roku prowadzona poza uniwersytetem wyłącznie w formie zewnętrznych ekspozycji w innych placówkach muzealnych.

5. Zbiory Muzeum w procesie dydaktycznym studentów historii sztuki

Zbiory sztuki, zarówno te zgromadzone w muzeach, galeriach, archiwach, jak i kolekcjach prywatnych, stanowią podstawowe źródło wiedzy i doświadczenia w procesie kształcenia studentów historii sztuki. Ich rola wykracza daleko poza funkcję ilustracyjną wobec wykładów teoretycznych. Kontakt z oryginalnymi dziełami pozwala na bezpośrednie obcowanie z materią artystyczną, rozwijanie umiejętności analizy wizualnej, kształtowanie wrażliwości estetycznej, a także opanowanie narzędzi badawczych niezbędnych w późniejszej pracy zawodowej. W dydaktyce akademickiej kontakt z zabytkiem jest trudny do przecenienia, a zbiory sztuki pełnią funkcję swobodnego laboratorium. Studenci mają możliwość przejścia od analizy reprodukcji do obcowania z autentycznym dziełem. Ten kontakt sprzyja formowaniu umiejętności krytycznego myślenia o dziele sztuki – student uczy się weryfikować wiedzę podręcznikową w zetknięciu z materialnym obiektem.

Niezwykle istotne są w tym kontekście zajęcia z zakresu muzealnictwa i wystawiennictwa prowadzone dla studentów historii sztuki KUL we współpracy z Muzeum KUL i w oparciu o jego kolekcję. W ramach warsztatów studenci mają możliwość przygotowania realnej ekspozycji w rzeczywistej przestrzeni wystawienniczej. Od 2016 roku, kiedy zreorganizowane Muzeum pozyskało dodatkową przestrzeń na terenie uni-

43 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. IV. Źródła finansowania Muzeum, § 10.

44 Regulamin Muzeum KUL, rozdz. V. Postanowienia końcowe, § 11.

wersytetu, do momentu rozpoczęcia remontu w 2023 roku kolejne roczniki pod okiem związanych z Muzeum KUL specjalistów realizowały wystawy tematyczne, opracowując scenariusze w oparciu o bogatą kolekcję sztuki z własnych zasobów muzealnych. Studenci są angażowani na każdym etapie organizacji ekspozycji – od koncepcji merytorycznej przez wybór dzieł po ostateczne jej wykonanie.

Dodatkowo zajęcia prowadzone w muzealnych magazynach uczą zasad bezpiecznego obchodzenia się z obiektami – od odpowiedniego sposobu trzymania grafiki lub kruchej porcelany po procedury konserwatorskie i dokumentacyjne. Umiejętności te są niezwykle istotne dla przyszłych muzealników, kuratorów, konserwatorów czy pracowników domów aukcyjnych.

Zakończenie

Chociaż trudno się nie zgodzić ze Sławomirem Majochem, który z pewnym smutkiem stwierdzał dziesięć lat temu, że

Muzea uczelniane w Polsce, w przeciwieństwie do swych angielskich, amerykańskich czy nawet niemieckich odpowiedników, ciągle nie należą do instytucji znanych i odpowiednio docenianych. Widoczne jest to zarówno poprzez umiejscowienie ich w strukturze uczelni, sposobie finansowania i udostępniania, stopniu udziału w życiu uczelni oraz miasta, a co za tym idzie – w świadomości społeczności akademickiej i miejskiej⁴⁵,

to jednak wydaje się, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat wiele zmieniło się na lepsze w kwestii budowania świadomości wagi muzeów uczelnianych i posiadanych przez nich zbiorów. Świadczy o tym konsolidacja środowiska i ich działalność w powstałym w 2012 roku Stowarzyszeniu Muzeów Uczelnianych, którego Muzeum KUL także jest członkiem⁴⁶. Stają się one coraz bardziej aktywne jako jednostki i nierzadko zaczynają pełnić rolę wizytówek swoich uczelni, chętnie wykorzystywanych do celów promocji i popularyzacji ich osiągnięć⁴⁷, a muzeum uczelniane niewątpliwie powinno być istotnym elementem życia społeczności akademickiej, angażującym ją w działania kulturalne⁴⁸.

45 S. Majoch, *Muzeum Uniwersyteckie w Toruniu. Dekada doświadczeń 2005–2015*, „Muzealnictwo”, 56 (2015), s. 170, <https://doi.org/10.5604/04641086.1164693>.

46 O Stowarzyszeniu, <https://muzeauczelniane.pl/o-smu/> [dostęp: 20.08.2025].

47 Por. J. Ślaga, *Muzea uczelniane. Dzieje, kolekcje, działalność. Model ochrony kolekcji i tworzenia jednostki muzealnej w strukturze szkoły wyższej na przykładzie Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2025, s. 121–131.

48 Nad tym poprzez jakie działania zbudować prestiż muzeum uczelnianego i jak nim zainteresować społeczność akademicką w swoim artykule zastanawia się Ewa Wyka (*Muzeum uczelniane w służbie*

Jednakże zarządzanie muzeum uczelnianym – w omawianym przypadku Muzeum KUL – wiąże się z szeregiem wyzwań, takich jak: złożona podległość administracyjna – konieczność uwzględniania przepisów muzealnych i uczelnianych jednocześnie; złożoność pełnionych funkcji i powierzonych zadań – dyrektor Muzeum KUL jest jednocześnie nauczycielem akademickim i badaczem o dużych obciążeniach organizacyjnych z tego wynikających; ograniczone środki finansowe – konieczność negocjacji z uczelnia w kwestii budżetu; czy wreszcie balansowanie między dostępem publicznym a funkcją dydaktyczną – udostępnianie zbiorów studentom stwarza pewne zagrożenie, co może kolidować z zasadami ekspozycji lub ochrony.

Pomimo wskazanych trudności Muzeum KUL ma duży potencjał rozwojowy, szczególnie w świetle realizowanej obecnie przebudowy i rozbudowy swojej siedziby oraz planowanej organizacji stałej wystawy⁴⁹. Zgodnie z opracowanym projektem powierzchnia wystawowa Muzeum KUL zwiększy się ponad dwukrotnie, a na ekspozycję stałą trafią jego najcenniejsze eksponaty. Utworzona profesjonalna przestrzeń ekspozycyjna stanie się nie tylko galerią sztuki, ale wieloaspektową areną wydarzeń edukacyjno-kulturalnych dla całego uniwersytetu.

References/Bibliografia

AKTY PRAWNE

- Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r.: Dz. U. z 1993 r. Nr 51, poz. 318.
- Regulamin Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana II, zatwierdzony uchwałą 777/II/6 Senatu KUL z dnia 27 kwietnia 2017 roku, mps w dokumentach wewnętrznych Muzeum KUL.
- Statut Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z 25 kwietnia 2019 r., <https://bip.kul.lublin.pl/statut-kul,16313.html> [dostęp: 20.08.2025].
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach: Dz. U. z 2020 r. poz. 902 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej: Dz. U. z 2024 r. poz. 87 z późn. zm.

społeczności akademickiej, „Opuscula Musealia”, 25 [2018], s. 127–133, <https://doi.org/10.4467/20843852.OM.17.012.9609>).

49 Aktualnie trwają prace budowlane związane z dostosowaniem całego gmachu uniwersytetu do przepisów przeciwpożarowych, realizacją nowych przyłączy, systemu ogrzewania, podziałów przestrzennych wnętrz, sufitów itp. Ten pierwszy etap prac powinien się zakończyć do listopada 2026 roku. Realizacja projektu scenografii stałej wystawy nastąpi dopiero w drugim etapie.

OPRACOWANIA

- Barańska K., Zięba K., *Zarządzanie strategiczne w kulturze. Studium przypadku Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius*, w: *Zarządzanie w kulturze: teoria i praktyka*, red. A. Pluszyńska, A. Konior, Ł. Gawel, Warszawa 2020, s. 153–166.
- Danczowska H., *Architekt Tadeusz Witkowski (1904–1986): kalendarium życia i twórczości*, Lublin 2009.
- Gomulanka S., *Muzeum Uniwersyteckie KUL*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 63 (1994), s. 65–73, <https://doi.org/10.31743/abmk.8554>.
- Karcz-Kaczmarek M., *Status prawny muzeów uczelnianych – problemy prawne i wyzwania praktyczne*, „Studia Prawno-Ekonomiczne”, 104 (2017), s. 63–81.
- Karolewicz G., *Ks. kanonik Jan Władziński (1861–1935) twórcą Muzeum w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 31 (1984), z. 4, s. 71–78.
- Kramiszewska A., *Aleje Racławickie 14. Historia gmachu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, Lublin 2019.
- Krasnodębska J., *Halina Korn-Żuławska (1902–1978): katalog prac ze zbiorów Muzeum Uniwersyteckiego w Toruniu*, red. E. Bobrowska, Toruń 2017.
- Lameński L., *Antoni Michalak – malarz mistycznego światła*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 58 (1996), nr 1–2, s. 71–81.
- MacGregor A., *The Ashmolean Museum: A Brief History of the Museum and Its Collections*, Oxford 2001.
- Majoch S., *Muzeum Uniwersyteckie w Toruniu. Dekada doświadczeń 2005–2015*, „Muzealnictwo”, 56 (2015), s. 169–179, <https://doi.org/10.5604/04641086.1164693>.
- Przylicki K., *Utracone na zawsze? Przedwojenne Muzeum Uniwersyteckie im. Księdza Kanonika Jana Władzińskiego*, Lublin 2015.
- Przylicki K., *Zbiory Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, w: *100 na 100. Sto najcenniejszych dzieł sztuki ze zbiorów KUL na stulecie KUL*, red. K. Przylicki, M. Białonowska, Lublin 2016, s. 10–18.
- Sienkiewicz J.W., *Zbiory im. Olgi i Tadeusza Litwińskich w Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, Lublin 1991.
- Skrzydłowska B., *Problemy i wyzwania muzealnictwa kościelnego w Polsce*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 104 (2015), s. 259–268, <https://doi.org/10.31743/abmk.12508>.
- Skrzydłowska B., *Współczesne muzea religijne archidiecezji lubelskiej. Realizacje i projekty*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 100 (2013), s. 315–325, <https://doi.org/10.31743/abmk.11963>.
- Szaszkiewicz M., Ślaga J., *Muzeum uczelniane – muzeum w uczelni. Strażnicy dziedzictwa akademickiego według uregulowań prawnych i praktyki*, „Muzealnictwo”, 62 (2021), s. 58–67, <http://dx.doi.org/10.5604/01.3001.0014.8839>.
- Ślaga J., *Muzea uczelniane. Dzieje, kolekcje, działalność. Model ochrony kolekcji i tworzenia jednostki muzealnej w strukturze szkoły wyższej na przykładzie Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2025.
- Wyka E., *Muzeum uczelniane w służbie społeczności akademickiej*, „Opuscula Musealia”, 25 (2018), s. 127–133, <https://doi.org/10.4467/20843852.OM.17.012.9609>.

NETOGRAFIA

- Bilety: wybór ekspozycji / sposobu zwiedzania*, <https://bilety.uj.edu.pl/rezerwacja/wydarzenie.html?idl=1> [dostęp: 2.08.2025].
- MUZA, <https://muza.solutions/> [dostęp: 10.08.2025].

Muzea uczelniane / katalog, <https://muzeauczelniarne.pl/muzea/> [dostęp: 3.08.2025].

MUZEÓ, <https://muzeo.eu/> [dostęp: 10.08.2025].

O Stowarzyszeniu, <https://muzeauczelniarne.pl/o-smu/> [dostęp: 20.08.2025].

Państwowy Rejestr Muzeów, <https://www.gov.pl/web/kultura/panstwowy-rejestr-muzeow> [dostęp: 28.11.2025].

Wykaz muzeów, <https://www.gov.pl/web/kultura/wykaz-muzeow> [dostęp: 28.11.2025].

Zwiedzanie – bilety, https://www.umb.edu.pl/muzeum_historii_medycyny_i_farmacji/zwiedzanie [dostęp: 2.08.2025].